גוט שבת און גוט יום טוב אלע אידן. לעצטע וואך האט מען אנגעהויבן צו דערציילן דעם מוראדיגען מעשה וועגן צוויי אידן פון די מלחמה יארן וואס האבן זיך געטראפן פארן ערשטען מאל נאך 20 יארן, ביי די הקפות אין באבוב'ער שול אין תשכ"ה.

"געדענקסטו די צוויי בחורים וואס די פאליציי האבן געהאלטן אין א גרויסן קויל קעסטעל אין א פאליציי סטאנציע? דו געדענקסט?" האט דער גבאי געזאגט צו נארמאן.

צוויי בחורים אין א קוילען קעסטל? נארמאן'ס זיכרון איז צוריקגעפליגן צו הערבסט פון תש"ה. די שרעקליכע מלחמה האט זיך ב"ה שוין געענדיגט אין יוראפ כמעט זעקס חדשים פריער, אבער די סכנה פאר די אידן איז נעבאך געבליבן. די רוסישע האבן צוביסלעך גענומען קאנטראל פונעם לאנד פוילען.

דעמאלט, איז נארמאן – "טאדיאוז זאלעסקי" געווען דער הויפט פאליצאנט פאר דעם קראקא געגענט. קיינער האט אים חושד געווען אלס איד. ער האט גערעדט פליסיגע פויליש, און ער האט אויסגעקוקט ווי א קאטולישער גוי (נעבאך).

ווען די רוסישע מיליטער האט באפרייט פוילען סוף מלחמה, האבן די אידישע פליטים גענומען צוריקפארן צו די גרעסערע שטעט. די צאל אידן אין קראקא איז צוביסלעך געווארן מער און מער. די אידן האבן צוביסלעך ארגאנאזירט קהילות.

זאלעסקי (נארמאן) האט זיכער נישט געקענט גארנישט טון בפרהסיה צו העלפן די אידן, אבער ער האט אסאך אויפגעטון באהאלטענערהייט פאר זיינע אידישע ברידער, בפרט ווען די רעגירונג אליינס האט געטשעפעט די אידן.

רב משה שטיינבערג ז"ל איז געווען דעמאלט דעם ראש הקהל פון דעם קליינעם אידישען קהילה אין קראקא. דער רב איז געווען צווישן די געציילטע מענטשן אין קראקא וואס האבן געוואוסט די אמת וועגן זאלעסקי'ס זיין א איד.

רב משה האט איין טאג גערופן דעם פאליצאנט זאלעסקי וועגן עפעס אן עמערזשענסי. רב משה האט דערציילט צו זאלעסקי וועגן צוויי בחורים פון א קליינעם דערפל לעבן קראקא וואס זענען ארעסטירט געווארן וועגן שווערצען גרעניצן. די פאליציי האבן זיי געכאפט ארייננשמוגלען א טראק פיל מיט צוקער. די פאליציי האבן אוועקגענומען די צוקער און איינגעשפארט די צוויי בחורים. און דאס איז געווען די לעצטע נייעס וואס מען האט געהערט וועגן די בחורים. קיינער האט נעבאך נישט געוואוסט וואס איז געשען צו זיי.

מען האט נאכגעפרעגט אבער קיינער אפילו אין די רעגירונג האט גאר נישט געוואוסט. מען האט חושד געווען אז די פאליציי אליינס האבן גענומען די צוקער, און זיי האבן געטון ווער ווייסט וואס צו די בחורים. רב משה האט יעצט געפרעגט זאלעסקי. אפשר וועט ער קענען טרעפן די צוויי בחורים.

זאלעסקי איז געווען אסאך מער א חשובער מענטש ווי אלע אנדערע פאליציי אפיצערס אין דעם געגענט. אבער זאלעסקי האט געוואוסט אז אפילו ער, דעם הויפט אפיצער, וועט נישט קענען קאנטראלירן די שטאטישע פאליציי פון טון וואס זיי האבן געוואלט טון מיט די בחורים. זאלעסקי האט געפרעגט יעדען פאליציי אפיצער אין אלע מקומות ארום קראקא, אבער קיינער האט נישט געוואוסט וואס טוט זיך.

זאלעסקי האט גענומען באזוכן יעדען קליינע תפיסה אין דעם געגענט. אין יעדען פאליציי סטאנציע וואו זאלעסקי האט באזוכט, האט מען אים געוויזן אלע איינגעשפארטע מענטשן. עטליכע תפיסות זענען געווען אינגאנצען ליידיג, אנדערע זענען געווען פיל מיט פארברעכערס, וכו'.

אלעס איז געווען אין ארדנונג ביז ער האט באזוכט דעם "וואלניקא" געגענט תפיסה. זאלעסקי האט בודק געווען אלע שטובער אין דעם טורמע, אבער עס איז געבליבן איין טיר וואס איז געווען פארשפארט מיט א שלאס. "וואס איז וועגן די טיר?" האט זאלעסקי געפרעגט דעם הויפט אפיצער פון יענער תפיסה. "אה... יענע שטוב? דארט האלט מען פארשידענע זאכן, צום ביישפיל קויל, וכו'.

"איך האב שטארק געוואלט אנקוקן דעם שטוב אויך," האט זאלעסקי געזאגט. "אהא... באמת... זענען די שליסלעך פון יענער טיר פארלוירן געווארן, איך ווייס נישט אויב מען קען אפילו..." האט יענער פאליצאנט געזאגט.

"גייט צוריק אלע!" האט זאלעסקי געזאגט. אלע פאליציי לייט זענען טאקע צוריקגעגאנגען ווען זאלעסקי האט ארויסגענומען זיין ביקס. מיט איין שאס פון זאלעסקי'ס ביקס איז דער שלאס אראפגעפאלן! די טיר האט זיך געעפענט. דער שטוב האט טאקע געהאלטן קויל. אין דער שטוב האט זאלעסקי געטראפן צוויי שמוציגע אבער לעבעדיגע בחורים!

זאלעסקי האט אנגעשריגן די פאליציי דארט און ער האט געהייסן אז זיי זאלן אפוואשן די צוויי בחורים און זיי שיקן צו זיין אפיס שוין יעצט, ווייל ער האט געוואלט אליינס מברר זיין וואס דער ענין איז געווען.

ביז דעם ענדע פון יענעם טאג זענען די צוויי בחורים געשטאנען אין פראנט פון זאלעסקי אין זיין אפיס אין קראקא. די צוויי האבן נישט געוואוסט אז זאלעסקי איז א איד. און באלד דערנאך זענען זיי טאקע איבערראשט געווארן צו געוואר ווערן אז דער פוילישער ארמיי אפיצער וואס איז געשטאנען קעגן זיי איז טאקע געווען א איד, און ער איז געשיקט געווארן דורך רב משה שטיינבערג זיי צו טרעפן. די צוויי בחורים האבן עס נישט געגלייבט, אבער זאלעסקי האט זיי באפרייט אויפן פלאץ, אנווארענדיג אז זיי זאלן שוין גלייך פארלאזן קראקא און נישט צוריקקומען. די בחורים האבן מסכים געווען און זיי האבן טאקע גלייך פארלאזט קראקא. און דאס איז געווען די לעצטע מאל וואס נארמאן (זאלעסקי) האט געזען די בחורים, ביז די שמחת תורה אין קרוין הייטס, בערך 20 יאר שפעטער.

"איך בין געווען איינער פון די בחורים!" האט דעם גבאי מיט דעם רויטען בארד געזאגט. "וויאזוי האסטו מיך דערקענט?" האט נארמאן געזאגט צו אים.

"איך האב קיינמאל נישט געקענט פארגעסן דיין פנים. איך האב קיינמאל נישט אויפגעהערט צו טראכטן אלע יארן ווי דו האסט אונז געראטעוועט פון יענע קויל קעסטעל. די רגע וואס דו ביסט אריינגעקומען דא אין שול יעצט, האב איך דיך דערקענט!" האט דער חסיד געזאגט.

בשעת נארמאן'ס חברים און אנדערע חסידים האבן אנגעקוקט, האבן די צוויי אידן גערעדט וועגן די אלטע זיכרונות מיט טרערן געמישט מיט שמחה!

די חסידישע ספרים ברענגען אז די גאנצע ציל פון די ימים נוראים איז צו קומען צו זאגן "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו." "אין עוד מלבדו" מיינט אז דער אייבערשטער פירט די וועלט. דורך ליינען אזעלכע מעשיות קענען מיר נתחזק ווערן אין אמונה פשוטה. דורך גלייבן אז אלעס קומט פונעם באשעפער וועלן מיר אלע זוכה זיין צו האבן א פרייליכן יאר, ווייל ווי מער מיר ארבעטען אויף אמונה, וועלן מיר מער זיין בשמחה אין דעם קומענדיגען יאר. **גוט שבת און גוט יום טוב אלע אידן.**